

Otázka: Světové hospodářství a mezinárodní integrace

Předmět: Ekonomie

Přidal(a): JanM

Světové hospodářství

- vznik propojením jednotlivých ekonomik států světa
- počet ekonomických integrací roste, snaží se odstranit bariéry v obchodu

způsoby řízení ekonomiky:

- **centrálně řízená** (plánovaná)- o výrobě rozhoduje stát
- **tržní** - o výrobě rozhoduje trh (určen nabídkou a poptávkou)

fáze ekonomiky

agrární hospodářství

- zdroj obživy - zemědělství

industriální hospodářství

- po průmyslové revoluci (hlavní je průmysl)
- růst urbanizace

postindustriální hospodářství

- vědecko-technická revoluce
- významná role služeb

ukazatelé hospodářské úrovně

HDP

- statky a služby vytvořené za určité období výrobními faktory **na území státu** – bez ohledu na to, zda jsou vlastněny cizinci, nebo občany státu
- používaný hlavně v Evropě

HNP

- statky a služby vytvořené za určité období výrobními faktory **ve vlastnictví občanů příslušné země** – bez ohledu na to, zda výroba probíhala v zahraničí nebo na území státu
- u vyspělých států je vyšší než HDP
- používaný v Americe

klasifikace zemí podle hospodářství

základní dělení

- země bohatého severu – (neodpovídá poloze, patří i Austrálie, NZ a JAR)
- země chudého jihu

podle výše HDP

- rozvojové

- vyspělé

podle stupně rozvoje země:

První svět

- vyspělé státy s tržní ekonomikou (díky vstupu do EU i ČR)
- **G7** = skupina ekonomicky nejsilnějších států (USA, Kanada, Británie, Japonsko, Belgie, Něm, Fr)

Druhý svět

- dříve uplatňovaly centrálně řízenou ekonomiku
- postkomunistické země, které nejsou v EU (Ukrajina, Bělorusko)

Třetí svět

- nově industrializované země – př. Asijští tygři
- země OPECU (těžící a vyvážející ropu)

Čtvrtý svět

- začíná průmyslový rozvoj, ale státy nedosahují úrovně – př. Nigérie

Pátý svět

- nejchudší, může zde nastat bezvládí
- př. subsaharská Afrika

Mezinárodní integrace

- vznikají propojením izolovaných států za cílem spolupráce
- počátky po druhé světové válce (obnova hospodářství, zabránění konfliktu)
- dělení: vojensko-politické, ekonomické

Vojensko-politické integrace

NATO - Severoatlantická aliance

- dominantní velmoc - USA, dále státy Z Evropy a Kanada
- vznik 4. 4. 1949 ve Washingtonu
- hlavní sídlo v Bruselu

SNS - Sdružení nezávislých států

- státy bývalého Sovětského svazu (nevstoupilo např Pobaltí - Litva, Lotyšsko)
- postupně vystoupila Ukrajina, Gruzie a Turkmenistán

Commonwealth - Britské společenství národů

- UK a jeho bývalá dominia a kolonie
- formální hlavou je britský panovník (nyní Karel III)

OSN - Organizace spojených národů

- vznik 26. června 1945 v San Franciscu na základě přijetí Charty OSN
- předchůdce - Společnost národů - skončila poté, co se jí nepodařilo zabránit propuknutí 2SV
- charta OSN - stanovuje práva a povinnosti členských států a stanoví orgány a postupy fungování OSN

hlavní orgány:

Valné shromáždění

- tvořeno zástupci všech členských států (každý má 1 hlas)
- přijímá rezoluce, které doporučují charakter zasedání

Rada bezpečnosti

- výkonný orgán OSN
- 15 členů - 5 stálých (Čína, Francie, Rusko, USA, VB) a 10 nestálých (voleny Valným shromážděním na dvouleté období)

- hlavní zodpovědnost za udržování mezinárodního míru a bezpečnosti

Ekonomická a sociální rada

- hlavní orgán pro koordinaci hosp. a soc. činnosti
- 54 členů volených na 3 roky

Mezinárodní soudní dvůr

- v Haagu
- řeší spory mezi členskými státy a předává OSN

Evropská unie

- postupně vznikala od 50. let
- priorita= společný rozvoj průmyslu a atomové energie
- základní svobody - volný pohyb osob, zboží a kapitálu
- 27 členských států

konvergenční kritéria pro vstup do EU

- schodek státního rozpočtu nesmí být vyšší než 3% HDP
- státní dluh nesmí být vyšší než 60% HDP

orgány EU

Evropská rada

- rozhoduje o nejzávažnějších politických a ekonomických otázkách
- složená z nejvyšších představitelů všech členských států

Rada EU = Rada ministrů

- schvaluje zákony
- účastní se ministři členských států podle zrovna řešeného problému, schází se v Bruselu
- hlasování - musí souhlasit 2/3

Evropský parlament

- kontrolní a poradní orgán
- schvaluje složení Evropské komise, zákony a rozpočet EU, schází se ve Štrasburku
- 705 poslanců – poslance z dané země volí občané na 5 let
- ČR – 21 poslanců

Evropská komise

- schvaluje příjem nových zemí, předkládá návrhy zákonů, sídlo v Bruselu
- 27 komisařů – za každou zemi jmenován 1

Evropský soudní dvůr

- vymáhá zákony EU, řeší spory mezi členskými státy, institucemi EU, sídlo v Lucemburku
- 1 soudce z každé členské země

Evropská centrální banka

- sídlo ve Frankfurtu nad Mohanem
- nahrazuje centrální banky zemí, které přijaly Euro, udržuje cenovou stabilitu v Eurozóně

Ekonomické integrace

- odstranění překážek v rámci ekonomických vztahů

5 stupňů

- zóna volného obchodu – vznik odstraněním cel mezi členskými státy
- celní unie – unie s jednotnou sazbou cla vůči státům, které nejsou členem
- společný trh – volný pohyb osob, zboží, kapitálu a pracovních sil
- měnová unie – dojde ke sjednocení měny (př.: Eurozóna)
- politická unie – vznik po přijetí společné ústavy

Nafta - Severoamerická zóna volného obchodu

- vznik v roce 1994
- zavedený volný obchod mezi USA, Kanadou a Mexikem

Mercosur - Jihoamerický společný trh

- zakládající státy: Paraguay, Uruguay, Brazílie, Argentina
- připravuje volný obchod mezi členy, měla by z ní vzniknout celní unie

OPEC - státy vyvážející ropu (státy Perského zálivu)

APEC - Asijsko-tichomořská hospodářská spolupráce

- vznik 1998
- rozsáhlá organizace - řada členských zemí na obou stranách Pacifiku
- země spolupracují v ekonomice, ale i v dopravě, kultuře a vědě

G-7

- ekonomicky nejsilnější státy světa - dohromady představují 65% světové ekonomiky
- Francie, Itálie, Japonsko, Kanada, Německo, VB, USA, Rusko.